

GÜL & DERKSEN

*‘Op mijn grafsteen moet komen te staan; Het leven
was te kort om slechte sigaren te roken’*

-Johan Derksen

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'J. Derksen', with a stylized, cursive script.

*‘En op de mijne mogen ze zetten dat vrijheid alles
is voor een mens. Er gaat niets boven vrijheid.’*

-Lale Gül

A handwritten signature in dark ink, appearing to be 'L. Gül', with a stylized, cursive script, followed by two small 'x' marks.

Het begin

Het is begin 2026 als ik een bericht krijg van Marieke Derksen, uitgever en oudste dochter van Johan. Of ik misschien een boek met haar vader wil maken.

Het idee is als volgt: Johan en ik praten over alles wat er op dit moment in Nederland speelt. Zijn mening tegenover de mijne. Man tegenover vrouw. Oud tegenover jong. Waarin vinden we elkaar? Waarin begrijpen we werkelijk niets van elkaar? En hoeveel gesprekken zijn ervoor nodig voordat een van ons beledigd de kamer uitstormt?

Ik laat het voorstel even op me inwerken. Daarna zeg ik ja. Dat kost me vrijwel onmiddellijk mijn relatie met mijn oude uitgever, Mai Spijkers, die mijn literaire toenadering tot de familie Derksen niet bepaald toejuicht. Het zij zo.

Sommige projecten zijn te interessant om te laten lopen, en Johan Derksen is, wat je verder ook van hem vindt, een fascinerende man. Zelfs zijn grootste tegenstanders moeten hem dat nageven. Derksen is al op televisie sinds ik op de basisschool zat. Hij won tweemaal de Televizier-Ring en beheerst een kunst die in Hilversum zeldzamer is dan talent: hij kan avond na avond ongeveer hetzelfde kunstje doen zonder dat mensen uitgekeken raken. En dat al decennialang.

Hij hoeft maar iets te zeggen over vrouwen, politiek, woke, klimaat, asielzoekers, de publieke omroep of eigenlijk willekeurig welk onderwerp waarover mensen tegenwoordig geacht worden een zorgvuldig afgewogen mening te hebben, en de volgende och-

tend is het raak. Kranten schrijven erover, talkshows bespreken het, sociale media ontploffen en progressief Nederland staat collectief op de achterste benen. Derksen zelf zit dan vermoedelijk thuis naar bluesmuziek te luisteren, een sigaar te roken en te kijken welk hondenasiel hij nou weer geschikt acht voor zijn royale donatie, met het geld dat hij verdient met ‘iedere avond een uur uit z’n nek lullen’ zoals hij dat zelf beschrijft. Dat vind ik fascinerend, want achter alle ophef gaat een merkwaardig fenomeen schuil.

Er zijn maar weinig mensen in Nederland die met één losse opmerking aan een televisietafel het publieke debat kunnen kapen. Derksen kan het. Geen wonder dat Johan Derksen volgens recent NRC-onderzoek qua spreektijd op eenzame hoogte bovenaan de talkshowlijstjes staat. Een man van 77 met een snor, een voorliefde voor blues en een chronisch gebrek aan de behoefte om aardig gevonden te worden.

Ondertussen hangt al jaren de vraag boven zijn hoofd wanneer hij ermee ophoudt. Zelf kondigt hij zijn vertrek met enige regelmaat aan. Daarna gaat hij gewoon weer aan tafel zitten. Iedereen weet dat het ooit zal gebeuren, maar niemand weet wanneer. En telkens wanneer het onderwerp ter sprake komt, volgt onvermijdelijk de volgende vraag: wie moet Johan Derksen vervangen? Ik vermoed dat het antwoord simpel is. Niemand.

Juist daarom leek het me de moeite waard om hem vast te leggen voordat hij daadwerkelijk verdwijnt uit de spotlights.

Wat denkt Johan Derksen eigenlijk als hij langer dan anderhalve minuut de tijd krijgt om iets uit te leggen? Waar gelooft hij in? Waar komt zijn woede vandaan? En is het eigenlijk wel woede?

Daar kwam nog iets bij. Derksen mag mij. Althans, voor zover Johan Derksen mensen mag. Hij heeft op televisie meermaals zijn sympathie voor mij uitgesproken en ik behoor kennelijk tot het kleine gezelschap opiniemakers dat bij hem niet onmiddellijk lichamelijke irritatie oproept. Dat is bij Derksen ongeveer het

equivalent van een warme omhelzing. Ik besloot van die uitzonderingspositie gebruik te maken.

Misschien kon ik hierdoor op plekken komen waar anderen niet kunnen komen. Misschien zou hij tegenover mij zijn verdediging iets laten zakken. Misschien kon ik voorbij de snor, de oneliners, de ergernissen en de eeuwige tafel in Hilversum komen.

Want hoe beter ik over het project nadacht, hoe meer ik me realiseerde dat ik eigenlijk maar één vraag echt interessant vond: Wie is Johan Derksen als niemand kijkt? Want Nederland kent Johan Derksen. Althans, dat denken we. We kennen de man die avond na avond een miljoenenpubliek trekt en die erin is geslaagd zijn hoofd niet alleen op televisie, maar ook op mokken, carnavalsmaskers, kalenders, boxershorts en badjassen te krijgen. Vooral die badjassen fascineren me.

Er is nog iets wat ik wil begrijpen. Derksen is bijna tachtig. Hij heeft geld genoeg. Roem genoeg. Prijzen genoeg. Hij hoeft niemand meer iets te bewijzen. Hij zou iedere avond thuis kunnen zitten tussen zijn duizenden platen, met een sigaar binnen handbereik, in de wetenschap dat Nederland het verder zelf maar moet uitzoeken. Maar dat doet hij niet. Hij gaat naar de studio. Elke dag. Hij gaat aan tafel zitten. De camera gaat aan. En Johan Derksen vindt weer ergens iets van. Waarom? Wat drijft een man die zegt dat het hem allemaal niet zoveel kan schelen om iedere avond door miljoenen mensen bekeken te worden? Wil hij iets achterlaten? Heeft Johan Derksen, diep onder al dat gemopper, misschien zelfs een missie? Ik vermoed dat hij bij die vraag onmiddellijk zal zeggen dat ik niet zo interessant moet doen.

En waarom ben ik dan degene die dit Johan Derksen allemaal zou moeten vragen? Ik denk omdat we op het eerste gezicht ongeveer net zo veel met elkaar gemeen hebben als een Drentse boerderij met een Amsterdamse rooftopbar. Johan is een witte man van bijna tachtig, ik ben een jonge vrouw met een migratieachtergrond. Hij woont op het Drentse platteland, ik in de randstad. Hij verlangt

geregeld naar vroeger; ik ben vooral benieuwd naar wat hierna komt. Hij heeft de reputatie vrouwonvriendelijk te zijn, terwijl ik me juist nadrukkelijk uitspreek voor de emancipatie van vrouwen. Hij krijgt uitslag van influencers die op Instagram laten zien op welk tropisch eiland ze nu weer liggen en welk jurkje ze zojuist hebben gekocht. Ik behoor, tot zijn vermoedelijke afgrijzen, precies tot de mensen die dat doen.

Ook professioneel bevinden we ons aan verschillende uiteinden van de tijdlijn. Johan heeft zo ongeveer een mensenleven op televisie achter de rug. Bij mij begint het pas net en het zal nog maar moeten blijken of iemand over veertig jaar überhaupt nog weet wie ik ben.

Maar er zijn ook overeenkomsten. Zo komen we allebei uit een strengreligieus nest en groeiden op met veel autoriteit en weinig ruimte voor tegenspraak. We hebben allebei radicaal gebroken met delen van onze opvoeding en met onze ouders. We zijn liberaal. En we krijgen allebei spontaan jeuk zodra iemand met opgeheven vingertje komt uitleggen wat moreel deugt, wat niet deugt en hoe een fatsoenlijk mens zich dient te gedragen. Misschien zijn we vooral allebei recalcitrant. Zeg tegen ons dat we A móeten doen en de kans is groot dat we uit principe voor B kiezen, zelfs als A achteraf best een aardig idee bleek. Vrijheid en onafhankelijkheid zijn voor ons geen abstracte idealen, maar karaktertrekken.

Ook delen we de merkwaardige neiging om in de media veel te openhartig over seks te praten. Alleen komt Johan daar doorgaans makkelijker mee weg. Als hij een seksuele anekdote vertelt, wordt er gelachen, krijgt hij een por in zijn zij en gaat het programma verder. Als een jonge vrouw hetzelfde doet, liggen de woorden *plat*, *ordinair*, *vies*, *goedkoop* en *sletterig* al snel klaar. Dat verschil alleen al lijkt me een interessant gesprek waard.

En dan zijn er nog de professionele parallellen. We werken allebei voor Talpa: hij bij *Vandaag Inside*, ik bij *Nieuws van de Dag*. Johan vindt *De Telegraaf* de beste krant van Nederland; ik schrijf

ervoor. Hij was vrijwel zijn hele leven stukjestikker. Inmiddels ben ik dat ook.

Dus ja, op papier zijn Johan Derksen en ik tegenpolen. Andere generatie, ander geslacht, andere achtergrond, andere leefwereld. Maar misschien lijken we juist op de punten die er voor zo'n gesprek toe doen verrassend veel op elkaar: een afkeer van betutteling, een hardnekkige behoefte aan vrijheid een aangeboren neiging om precies dat te zeggen waarvan anderen vinden dat je het beter voor je kunt houden.

We gaan het hebben over de grote vragen van onze tijd. Over religie, seks, geld, oorlog, migratie, moraal, drugs, dikke mensen, rijke mensen en boze mensen. Alles wat je tijdens een eerste kennismaking volgens de etiquette zorgvuldig dient te vermijden.

Dat lijkt me een goed begin. Ik ga het hem allemaal vragen. En ik neem u mee.

Of ik uiteindelijk tot de kern van Johan Derksen kom, weet ik niet. Misschien bestaat die kern helemaal niet. Misschien pel je laag na laag af en tref je uiteindelijk gewoon nóg een Johan Derksen aan die vindt dat je op moet houden met dat psychologische gezeik. Ook dat zou een antwoord zijn.

VI-studio, Media Park Hilversum

22 januari 2026

Ik zit in de kleedkamer van Johan. Over een uur moet hij naar de schmink voor de dagelijkse uitzending van VI.

‘Niemand gaat verwachten dat wij samen een boek schrijven,’ zegt hij lachend. ‘De twee grootste bekken van Nederland.’

In zijn hand heeft hij een pakje Liga. Johan eet ze doorgaans alsof het bonbons zijn.

‘Ik weet eigenlijk niet of ik zo’n grote bek heb,’ zeg ik. ‘Vind je dat?’

Voordat hij antwoord kan geven, gaat zijn telefoon. Dat zal vandaag nog vaak gebeuren. Johan is een drukbezet man.

‘Ja, ze wilden dus een VI-bier uitbrengen, maar ze zijn afgehaakt door de waanzinnige eisen van Wilfred! Nou, dat zou je toch ook nooit verwachten!’

Ik zit nog geen vijf minuten tegenover Johan Derksen en er is kennelijk al een commercieel conflict over bier. Het voelt onmiddellijk vertrouwd. Voor zover ik uit het halve telefoongesprek kan opmaken, wil een bierbedrijf graag VI-bier op de markt brengen. Dat lijkt me commercieel gezien geen krankzinnig idee. Als mensen bereid zijn badjassen, mokken en onderbroeken met de hoofden van de VI-mannen erop te kopen, moet een krat pils ook lukken. Maar Wilfred Genée blijkt zich met de onderhandelingen te bemoeien.

Ik zal er later achter komen dat Genée wel vaker de zakelijke on-

derhandelingen namens de mannen voor zijn rekening neemt, bijvoorbeeld wanneer hun contracten moeten worden verlengd. Hij lijkt daar aanzienlijk meer talent en belangstelling voor te hebben dan Johan. Johan wil eigenlijk maar één ding: dat iemand anders het regelt. Het liefst hoort hij achteraf dat de onderhandelingen uitstekend zijn verlopen, zet hij ergens een handtekening en kan hij weer naar huis. Urenlang tegenover mannen in pakken zitten om te onderhandelen over percentages, bonussen en bedragen die toch al nauwelijks fatsoenlijk uit te spreken zijn, vindt hij ongemakkelijk. Bijna gênant zelfs. Dat komt vooral doordat Johan diep vanbinnen nog altijd niet helemaal lijkt te accepteren dat iemand überhaupt zoveel geld zou moeten krijgen voor wat hij zelf consequent omschrijft als 'een uurtje uit je nek lullen'. Bij onderhandelingen ontstaat daardoor een praktisch probleem: je kunt moeilijk met overtuiging meer geld eisen wanneer je zelf vindt dat je huidige salaris eigenlijk al van de gekke is.

Gelukkig heeft hij daar Wilfred voor. Die beschikt kennelijk over aanzienlijk minder gêne bij het noemen van grote bedragen.

Ook thuis hoeft Johan overigens niet te rekenen op iemand die hem vertelt dat hij iedere cent dubbel en dwars waard is. Zijn vrouw kijkt met minstens zoveel verbazing naar de salarissen in de commerciële televisiewereld. 'Wat jij krijgt voor een uur uit je nek lullen,' zegt ze hem regelmatig, 'daar moest ik een maand voor in de zorg werken.' En volgens Johan zegt ze dat niet met de trotse glimlach van een vrouw die blij is dat haar man zo goed heeft onderhandeld. Ze is er bijna boos over. Zo wordt Johan er thuis zorgvuldig aan herinnerd dat de verhouding tussen maatschappelijke waarde en marktwaarde misschien niet helemaal sluitend is. Het verklaart vermoedelijk ook waarom de roem en rijkdom hem nooit volledig naar het hoofd zijn gestegen. Daar krijgt het thuis simpelweg de kans niet voor.

Hij hangt op en keert terug naar mijn vermeende grote bek.

'Nou ja, bek, bek,' zegt hij. 'Dat wilde ik niet zo zeggen. Maar

wij hebben meningen. Scherpe meningen, die niemand anders durft te zeggen. Jij bent toch het enige moslimmeisje uit de islamitische gemeenschap dat er openlijk uitgestapt is en daarover praat?’

‘Ja, dat is wel zo.’

Ik heb inmiddels opgegeven Johan uit te leggen dat ik geen moslima meer ben. Ik heb het geprobeerd. Ik noem mezelf atheïst en afvallige moslim. Dat lijkt me redelijk ondubbelzinnig. Maar in Johans hoofd blijf ik kennelijk ‘dat moslimmeisje’. Het zij zo. Er zijn ergere dingen in het leven dan Johan Derksen die je religieuze identiteit eigenhandig vaststelt.

‘Nou, daarom,’ zegt hij.

‘Ik denk inderdaad dat niemand onze combinatie verwacht,’ zeg ik. ‘Veel mensen zien mij als een soort Oosterse feminist en jou als iemand die vrouwen en buitenlanders minderwaardig vindt.’

Johan kijkt op. Oprecht verbaasd. Ik vraag me af of hij werkelijk niet weet dat dit het beeld is dat een deel van Nederland van hem heeft.

‘Tenminste,’ voeg ik eraan toe, ‘de mensen die nooit VI kijken en een hekel aan je hebben. Dat is een andere bubbel. Die kom jij waarschijnlijk nauwelijks tegen. Ze kennen je vooral van rellen rondom uitspraken die je hebt gedaan en van fragmenten op sociale media. Jij leest dat allemaal niet, maar ik wel.’

Hij luistert.

‘Ik vermoed juist dat wij het over verrassend veel dingen eens gaan zijn,’ ga ik verder. ‘Volgens Marieke ben jij bijvoorbeeld behoorlijk voor vrouwenrechten. Je ageert tegen het christendom, maar net zo hard tegen andere religies. Daar ben je in ieder geval consequent in. En onze achtergronden lijken meer op elkaar dan mensen misschien denken.’

Johan neemt nog een hap Liga.

‘We zijn allebei streng en religieus opgevoed,’ zeg ik. ‘Jij door

je vader, ik door mijn moeder. Allebei in een gezin waar weinig geld was, waar autoriteit belangrijk was en waar je vooral niet geacht werd zelf te bepalen wat goed voor je was. En volgens mij hebben we daar allebei ongeveer dezelfde reactie op ontwikkeld: zodra iemand ons vertelt wat we móéten doen, krijgen we zin om precies het tegenovergestelde te doen.'

Dat herkent hij.

'En we zijn allebei bloedatheïstisch. Toch?'

Ik kijk hem aan.

'Of twijfel jij stiekem? Denk je dat je straks toch bij de hemelpoort staat?'

'Nee, nee, nee,' zegt hij onmiddellijk. 'Echt niet. Ik twijfel helemaal niet. Er is geen hemelpoort. We zien onze dode familieleden daar echt niet terug, dat weet ik honderd procent zeker. Als je dood bent, zijn mensen je na ongeveer veertien jaar vergeten. Ook als je Talpa-ster bent. Het bestaan is totaal zinloos. Je moet er zelf wat leuks van maken.'

Veertien jaar. Ik wil vragen hoe hij op dat specifieke getal komt, maar ik laat het. We zijn net begonnen.

'Zo sta ik er eigenlijk ook in,' zeg ik. 'En misschien verklaart onze achtergrond ook waarom vrijheid voor ons allebei zo belangrijk is. Als je opgroeit in een omgeving waarin anderen voortdurend bepalen wat jij mag doen, krijg je later een allergische reactie op bemoeienis.'

Johan knikt.

Dan vertelt hij over de EO. Hij heeft daar ooit discussies gehad met gelovige jongens die hem probeerden te overtuigen van het bestaan van God. Dat liep, vanzelfsprekend, niet uit op een bekeering. Wel op een rel.

'Ik heb daar een keer een bom laten vallen toen ik presentator was,' zegt hij.

Er speelde destijds een schandaal rond een Amerikaanse politicus die zijn geslachtsdeel naar vrouwelijke medewerkers had ge-